

V. predavanje: Katera politična stranka nam je najboljša?

VI. predavanje: Naše šolske oblasti in njih dolžnosti napram šoli in nam.

VII. predavanje: Kdo bodi učitelj?

VIII. predavanje: Reasumacija vseh dosedanjih predavanj, naznačenih tu.

Končno predlagam: Slovensko učiteljsko zbrano na rednem obč. zborovanju »Slov. učit. društva v Istri«:

1. sprejmi moj prej navedeni načrt najnujnejšega in najpotrebnejšega dela za izboljšanje gmotnega in moralnega našega stanja;

2. V to svrhu se naj razdeli vse delo med posamezne tovariše, ki se naj ali sami javijo ali pa jih določi vse tega dne zbrano slovensko učiteljsko Istre.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz vodstva Zaveze.

Iz redne seje upravnega odbora Zaveze (4. aprila 1912.)

1. Predsednik L. Jelenc otvori sejo in konstatira sklepčnost. Toplo se spominja umrlega odbornika Ig. Šijanica, naštevši zasluge, ki jih ima pokojni v obilni meri za Zavezo in za učiteljsko sploh. Zavezo je zastopal pri pogrebu odbornik J. Rajšp.

2. Tajnik V. Rus poroča o vseh onih korakih, ki jih je ukrenilo vodstvo od zadnje seje upravnega odbora o božiču do 1. aprila tekočega leta.

O tajnikovemu poročilu se vname daljša debata.

Odbornik J. Dimnik želi, naj ne bo nepotrebne konkurence med izdajami knjig, ki jih izdajajo učiteljska društva in Zveze.

Odborniku Ign. Križmanu se pojasni, da vodstvo pri izbiri govornikov ob izrednem zborovanju delegacije spričo kratko odmerjenega časa ni moglo postopati drugače. O vseh govornikih je imelo vodstvo najboljšo mnenje. Vprašalca se naprosi, da vso zadevo svojim tovarišem natančno pojasni, kar naprošeni tudi obljubi.

3. Račun Zaveze za l. 1911, podan po blagajniku Fr. Luznarju, je naslednji:

Dohodkov je bilo 1442 K 28 v, stroškov pa 1144 K 81 v, prebitka torej 297 kron 47 v. (K temu spada še dolg 6 družtev članarine za l. 1911, v znesku 306 K. Skupno je torej pravega prebitka 603 K 47 v).

Stalno se določijo potni stroški upravnih odbornikov.

4. Poročilo o Zavezinih listih.

a) »Zvonček«. Upravnik L. Jelenc poroča, da je plačujočih naročnikov 854, neplačujočih pa 168, skupaj torej 1022. List izhaja, če ni treba nabavljati zanj preveč klišejev.

b) »Učiteljski tovariš«. Podrobno poročilo poda upravnik J. Pretnar. Vpi-nih naročnikov je 1174; njih število je naraslo letos za 32. Dolg »Uč. Tovarša« se prav izdatno manjša. Vzrok temu so redni opomini in pa to, da ni toliko prilog posameznim številkam kakor lani.

Odbornik J. Rajšp je mnenja, da imej vsak organizirani član »Učit. Tovarša«.

Urednik E. Gangl zahteva, da mora imeti vsak član Zaveze »Učit. Tovarša« prav tako, kakor mora imeti vsak vojak svoj bajonet. Ob roki novih pravil naj pride upravni odbor pred letošnjo delegacijo v tem smislu s pozitivnimi predlogi.

Sklene se, da prevzame z novim letom oskrbo inseratnega dela »Učit. To-

varša« upravnik J. Pretnar. List mora imeti od inseratov izdaten stalni dobiček.

Odbornik Iv. Šega predlaga, naj se stalne sotrudnike sploh primerno nagradi. Treba je dobrih uvodnih člankov o šolstvu in o važnejših pridobitvah na šolsko-političnem polju, zakaj urednik ob najbolj volji ne vzmore vsega sam.

Urednik E. Gangl želi, da naj okrajna učiteljska društva določijo sotrudnika, ki naj redno poroča o vseh najvažnejših sklepih nakratko takoj in najprej »Učit. Tovaršu«. Sklene se, da pregleda in ure-di vse doposlano gradivo o »Načrtu izpremenjenih Zavezinih pravil« v to izvo-

c) »Popotnik«. Upravnik Fr. Luznar poda naslednje pojasnilo: Stroškov je 4610 K 51 v, dohodkov pa 3927 K 89 v, torej je primanjkljaja 681 K 62 v. Plaču-jočih naročnikov je 710, brezplačnih 88 in učiteljski dobivajo zastoj 94 »Po-potnikov«.

Glede plačujočih in brezplačnih naročnikov se vname daljša debata. Ob-velja zatrdilo urednika M. Nerata, da vsaka reklama nekaj stane, končno pa na stanje blagajne vendarle dobro upliva.

5. Razgovor glede kraja zborovanja XXIV. skupščine. Predsednik omenja, da je prejel od uplívne osebe, ki mu je Ko-roška dobro znana, nasvet, naj zboruje Zaveza letos na Koroškem. Iz taktičnih razlogov pa predlaga, da naj se ta misel za zdaj opusti.

Tajniku se na njegovo pojasnilo gle-de priklonitve koroških učiteljev k Za-vezi naroča, da se v ime Zaveze nadalje dogovarja z imenovanim zaupnikom. O rezultatu dogovorov naj poroča na pri-hodnji seji upravnega odbora.

Zastopnik za Stajersko, odbornik A. Gnus, stavi dogovorno s štajersko Zvezo in s Celjskim učiteljskim društvom pred-log, da naj se vrši letošnja skupščina dne 10. in 11. avgusta v Celju, kar se sogla-sno sprejme.

6. Preureditev Ročnega zapisnika.

V Ročni zapisnik naj pride osebni status vsega v Zavezi organiziranega učiteljskega, kakor je bilo doslej v navadi za Kranjsko. Določijo se za vsako kronovi-no posebej oni, ki preskrbe pravočasno tozadevno snov.

7. Slučajnosti.

Iz Jan Legovega fonda se določi 60 K za Volaričev spomenik. Vsota naj se takoj odpošlje v Kobarid.

Razpravlja se o seznamu in ureditvi mladinskih spisov ter o utrkvistični re-alki v Ljubljani.

Primorska učiteljska društva so se medsebojno dogovorila, da ustanove tam tri deželne učiteljske Zveze in sicer 1. za Trst, 2. za Goriško in 3. za Istro.

Iz VII. vodstvene seje (13. aprila 1912).

1. Na Dunaju se vrši dne 16. in 17. aprila posvetovanje napredne poljske, češke, nemške in naše jugoslovanske učiteljske Zaveze glede nadaljnjega skupne-ga in solidarnega postopanja o izboljša-nju gmotnih učiteljskih razmer tostran Li-tave. Določeno je tudi, da se sklepa na tem sestanku o korakih, ki jih store iste Zaveze glede reakcionarnih prikazni na šolskem polju, kakor kaže slučaj Stein-wender.

2. Na isti kraj in čas sklicuje tudi Slovanska avstrijska učiteljska Zveza skupno odborovo sejo, pri kateri se do-loči nje glavna letošnja skupščina in pri kateri se določijo teme in poročevalci. Sklene se, da zastopa našo Zavezo na teh dveh zborovanjih ne predsednik.

3. Odposlancu se naroči, da pozve iz gotovega vira, kakšno stališče pravza-prav zavzema napram učiteljskim tež-njam državnozborna poslanska skupina »National Verband«. V splošnem naj pa se ugotovi, ali je kaj in kdaj kaj upanja na izpremembo § 55, drž. šol. zakona.

4. Redakterja »Lehrer - Zeitung« se naprosi, da takoj sproti poroča v njej o najvažnejših ukrepih z ozirom na § 55. in naj ne čaka šele na sejo upravnega odbora nemške učiteljske Zveze.

5. Predsedstvu »Slovenske Šolske Matic« se je odposlala prošnja, da naj ta a) podaljša rok zglašenja udeležnikom počitniškega učiteljskega tečaja do bin-košti, b) da naprosi železniško upravo za znižanje vožnje po železnicah vsem priglašnim udeležencem.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 12. maja t. l., ob 11. uri v dekleški šoli v Rudolfovem. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o izpremembi Zavezinih pravil in določitev zastopnikov, ki ju pošlje učiteljsko v c. kr. okr. šol. svet. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

Pedagoško društvo v Krškem ima v nedeljo dne 5. majnika t. l. svoj letošnji nadučitelju v Trzišču, da preskrbi, kar je uri popoldne: 1. občni zbor s poročilom predsednika, tajnika in blagajničarice; 2. volitev novega odbora; 3. letošnje vo-litve naših zastopnikov v okr. šol svet; 4. slučajnosti in nasveti. Ob 3. uri popol-dne: Roditeljski sestanek, ki predavata na njem: 5. Maks Hočvar: Kako naj podpirajo roditelji učitelja pri vzgoji o-trok, 6. Drag. Humek: O predenju in tkanju, (skioptično predavanje).

Pred občnim zborom je ob 1. uri po-poldne skupen obed v gostilni pri Prijatu Kdor se udeleži obeda naj to blagovolj-no z dopisnico naznani tov. Andr. Skulju, nadučite, v Trzišču, da preskrbi, kar je potreba. Pridite mnogoštevilno na to zbo-rovanje. Pokažimo zopet, da imamo sta-novsko zavest in skupnost, ki nam je ne more vzeti nihče. Na svidenje v Trzišču. Odbor.

Štajersko

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 9. majnika 1912 ob 2. uri popoldne v šolskem poslopu na Gomilskem po vzpo-redu, objavljenem v »Učitelj. Tovaršu« št. 9, z dne 1. aprila 1912. Obilne ude-ležbe pričakuje odbor.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo. Preložitve zborovanja. V zadnjem »Uči-teljskem Tovaršu« (št. 17) napovedani izlet v Spodnjo Polskavo (9. maja) se preloži na četrtek, dne 13. junija t. l., in to zato, ker je g. profesor dr. Pivko za-radi usposobljenosti izpitov zadržan, se ga udeležiti. J. Sabati, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer zboruje dne 9. majnika pri Sv. Juriji na Ščavnici. Pričetek ob 10. uri. Dnevni red: 1. Zapisnik, 2. dopisi, 3. pre-davanje. Predavata g. dr. Kreft in tov. nadučitelj Vreča. Zadnji nadaljuje s svo-jim lanskim referatom »O zgodovine Ne-gove«. 4. Slučajnosti. Na mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Aprobirana knjiga. Ministrstvo za uk in bogočastje je aprobiralo z razpisom z dne 18. aprila 1912, št. 16.927, učno knji-go Albert Sič: »Trgovsko računstvo za trgovske nadaljevalne šole in enoletne trgovske tečaje za deklice, I. del.« Knji-go je založilo Slovensko trgovsko druš-stvo »Merkur« v Ljubljani. Cena vezani knjigi 1 K 60 v. Knjiga bo obsegala tri dele, to je: za I., II. in III. razred trgov-skih nadaljevalnih šol. Tudi drugi in tre-tji del sta dobila predaprobacijo in izideta v kratkem. Knjiga je urejena tako, da se je more s pridom posluževati tudi, kdor se hoče zase učiti trgovskega računstva.

Biblioteka pisateljev sedanje dobe, I. zv., Novačan, Naša vas I. V tem prvem

delu ciklusa »Naša vas« je zbral pisatelj štirinajst motivov iz našega kmetskega življenja. Ideje knjige pove črtica »Misel« V pretresljivem »Štefanu« nahajamo sva-rilen zgled slabe vzgoje na kmetih. Bol-no se nas tudi dojmi »Čevljarski vajenec«. Iz črtice »Nazaj je hodila« veje pristna naivnost, z ubogim »Vaškim ateistom« pa imamo resnično sočutje. Humoristični sta povesti »Ženitev« in pa originalni »Zabji kralj«. Druga živalska povest »Pes« ugaja vsled somornega naturali-zma. Globokoresen in tragičen je »Spo-kornik Elija«, v »kleti« pa se utaplja sko-puh Mrkonja v lastnem vinu. — Temu prvemu sledita še letos drugi in tretji del. V drugem srečamo »Vaškega Cy-rana«, botra Coljo v »Sv. birmi«, starega »Kuka« in verskoblastno »Evico«. Med drugimi črticami je še zanimiv »Sejalec« pesem v prozi, pomnik slavni Groharjevi sliki, ki mu je knjiga tudi posvečena. — Tretji del pa obsega veliko povest iz vaškega življenja. »Slovensko bratstvo« snuje študent Ivan Banov po naših kra-jih in odide razočaran zaradi neuspehov v tujino. Mlad je še, morda se vrne...

»Slovenski ilustrovani Tednik« se je tako spopolnil in razširil, da smo lahko ponosni, da imamo Slovenci, čeprav smo majhen narod, takšen list. Priobčil je že veliko slik in primernega čtiva n. pr. o »Glasbeni Matici«, o ameriških Slo-vencih, o slov. pisateljih Cankarju, Finž-garju, Turnerju, Funteku itd., da mu pač nikdo ne more odrekati velikega narod-no-kulturnega pomena. Priobčuje pa tudi slike o aktualnih dogodkih n. pr. o potop-ljenem parniku »Titanicu«, o nesreči na Stolu, o avtomobilni nezgodi pri Ljubljani itd., da je za vsakogar zanimiv. »Slov. Ilust. Tednik« je gotovo najbolj primeren in važen slovenski časopis, da razširja prosveto med najširše sloje naroda. »Slo-venski Ilust. Tednik« zasluži torej naj-izdatnejšo podporo in pozivamo vse za-vedne Slovence: Naročite si »Slovenski ilustrovani Tednik« in razširjajte ga! Ce-trtletno stane le 2 K.

Politiški pregled.

* Proračunski odsek. Proračunski odsek je končal generalno debato o vladni predlogi glede ustanovitve italijanske pravne fakultete. Odsek je nato s 33 proti 7 glasovi prešel v specialno debato. V tej je odsek sklenil s 23 proti 18 glasovi, da se predloga o italijanski fakulteti od-kaže posebnemu pododseku v nadaljno podrobnejšo razpravo.

* Reформа poslovnika. V parlamentu prične pododsek za poslovnikovo reformo svoja posvetovanja. Vodilni politiki na-meravajo parlamentu še pred poletnimi počitnicami predložiti poročilo o reformi zborničnega poslovnika.

* Rusinsko vseučilišče. Še skoro cel teden se bodo vršila pogajanja vlade z rusinskimi poslanci glede ustanovitve ru-sinskega vseučilišča. Po dosedanjih pred-logih vlada namerava delitev Ivovskega vseučilišča na ta način, kakor je deljeno praško. Poljaki zahtevajo, da na vsak na-čin ostane Ivovsko vseučilišče v svoji stari historični poziciji.

* Prepovedan srbski list v Avstriji. Srbski list »Novo vreme«, ki mu je od-tegnjen poštni debit za vse v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele, si je nadel novo ime »Zora«, a ima seveda tudi pod novim imenom prepovedano pot v Avstrijo.

* Kraljevi komisar Cuvaj je stavil na akademični senat zagrebške univerze zahtevo, da se mora upokojiti znameniti hrvaški zgodovinar dr. Klaić, ker je javno in ostro kritiziral komisariat na Hrvaškem. Senat je Cuvajevo zahtevo odklonil in odločno izjavil, da nikdar ne izpolni take zahteve.

Kakor že omenjeno, je bil Zupančič znamenit in čislán tenorist; petje je sma-tral za glavno sredstvo narodove probu-je; zatorej ni zamudil nobene prilike, ga udeležiti; ni je bilo narodne prireditve, veselice, gostije, primicije, birmе, da se je ne bi udeležil kot povabljenec. Kot pevo-vodja je nastopal pri pogrebi, bralnih društvih, pri koncertih v ptujski Čitalnici in »Slov. pevskega društva v Ptuj«. Ustanovil je bralno društvo v Krčevini, Podvincih in Rogoznici pri Ptuj; prvemu je bil več let delaven predsednik, pozneje časten član. Z vsem ognjem svojega srca je učil in gojil narodno pesem in ustanovil pevski zbor kmetijskih fantov in deklet.

Dasi mlad, je zavzemal odlična me-šta v socialnem življenju in na vseh poljih narodne prosvete. Bil je predsednik čital-nice, starosta Sokola, predsednik pol. dru-štva »Pozor«, predsednik »Kmetijske po-družnice za okolico Ptuj«, predsednik »Slov. pevskega društva v Ptuj«, pred-

sednik »Društva za varstvo otrok«. Z Zu-pančičem je legel v prerani grob vsestran-sko izobražen, delaven in odločno naro-den učitelj in buditelj, izvrsten agitator za podrobno delo.

Kot učitelj je deloval v šoli v vzorno narodnem duhu, z vnmom in ljubeznijo je vcepljal v mlada dovzetna srca ljubezen do slovenskega jezika, domače grude, do krasne slovenske domovine. Zlasti je do-sezal sijajne uspehe v krasopisju, v narod-nem in cerkvenem petju. Njegovo delo-vanje pa se ni omejevalo samo na šolo, zahajal je med prosto slovensko ljudstvo, ustanavljal izobraževalna in gospodarska društva, z besedo in dejanjem budil, krepil in širil narodno zavednost in odločnost med okoličani. Njegovo političsko, smotre-no delovanje pa se je intenzivno pričelo, ko je prevzel po svojem tustu gostilnico v Ptuj; z obširnimi posestvi, ko je stopil kot učitelj v stalni pokoj. Uvedel in naročil je takoj za gostilnico slovenske časopise,

pozival in izpodbujal kmetijske svoje goste k marljivemu in paznemu čitanju, k samo-stojnemu mišljenju in naziranju; sploh če si prišel v njegovo gostilnico, si ga našel v živahnem razgovoru sredi kmetov, ka-tere je vsekdar in povsod rad izdatno in hitro podpiral s sveti in dejanji. Zato je tudi bil rajni Dragotin Zupančič med ptuj-skimi Slovenci najpopularnejši, najpri-ljubljenejši. Sam zgleden gospodar, agilen in vlijuden gostilničar, je dvignil v družbi s vojo neumorno delavno in skrbno so-progo svojo gostilnico tako, da so ga za-čeli nekateri tekmeči upravičeno zavidati. Že pred leti je dal sezidati okusno in veli-ko dvorano za shode, zborovanja, sploh razne narodne, prireditve; leta 1911 pa je dal zgraditi na svojo hišo prvo nadstropje, obenem je priredil 4 moderno urejene sobe za potujoče Slovence, za tujce. Njegov krasni dom z vodovodom in parkti, njego-va gospodarska poslopja, ki so vsa lična

in vzorno praktično urejena, iščejo para v Ptuj.

Žal, da mu ni bilo usojeno uživati dol-go, udobno in srečno sad plodonosnega truda in dela!

Kot učitelj je služboval od l. 1885. do 1897. jeseni v Ptujski okolici, od l. 1897. do 16. aprila 1900 kot nadučitelj v Franko-lovem pri Vojniku, od 16. aprila 1900 do 1. oktobra 1906 kot učitelj v Ptujski okoli-ci. Rojen je bil 14. oktobra 1865 v Št. Vi-du pri Planini v šmarijskem okraju. Dne 22. avgusta 1897 se je poročil z Marijo Brenčičevo, s hčerko veleugledne rodbine Andraža Brenčiča v Ptuj. Kot zgledne-mu rodoljubu, neumorno narodnemu bo-jevniku in vzornemu narodnemu učitelju je zagotovljen Dragotinu Zupančiču v ptujskem okraju trajen in hvaležen spo-min!

* **Ločitev cerkve od države v Wal-**
lesu. Iz Londona poročajo, da je spodnja
zbornica sprejela v prvem branju zakon-
ski načrt o ločitvi cerkve od države.

Kranjske vesti.

—r— **Iz Dol, Logatca.** Naša ugledna
»Posojilnica« je darovala na letošnjem
občnem zboru 40 K za poučni izlet šolske
mladine v Ljubljano, zraven pa še lep
znesek Narodni šoli. Mladina bodi hvale-
žna vodilnim gospodom, ki se jim jaz naj-
lepše zahvaljujem! — Učitelj Legat.

—r— **Ljudsko šolstvo.** Imenovani so:
Jožef Gorišek, Adlešiči; Viktorija Sve-
tek, Leskovec pri Krškem; Leopoldina
Kogej, Hotedršica; J. Sepaher, Kranj;
Elizabeta Trenz na nemški mestni dekl-
iški šoli v Ljubljani; Ivan Grad na drugi
mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Ale-
ksandra Kordiš, Loški potok; Franciška
Novak, Ledine. — Ljudska šola v Sv.
Križu pri Kostanjevici se razširi na tri
razrede, v Podgradu na dva razreda, v
Spodnjem Karteljevem na dva razreda.
— Vasi Gradovlje in Gostince se vsola-
ta v Dol. — Uredi se odškodnina za pouk
veronauka na javnih ljudskih šolah.

—r— **Uspesobnostni učiteljski iz-**
piti, ki so se vršili pod predsedstvom de-
želnega šolskega nadzornika Fr. Levca
na ljubljanskem učiteljskem, so se končali
s sledečim uspehom: 1. Za meščanske
šole sta bili aprobirani: Marjeta Cundrič,
učiteljica v Ljubljani, iz I. strokovne sku-
pine s slovenskim in nemškim učnim je-
zikom; Pija Gandini, bivša učiteljica v
Sv. Mihaelu pri Novem mestu, iz I. stro-
kovne skupine z nemškim učnim jezikom.
2. Specialne izkušnje so napravili: An-
ton Skala, definitivni učitelj v Podradi,
in Franc Zupan, provizorični učitelj v
Ljubljani, oba za ljudske šole z nemškim
učnim jezikom; Vida Sešek, učiteljska
kandidatinja v Ljubljani iz francoščine z
nemškim učnim jezikom; Marjeta Tra-
tnik, provizorična učiteljica v Ljubljani, za
ljudske šole s slovenskim učnim jezikom.
3. Nadomestni izpiti iz verouka so na-
pravili: Rajko Božič, definitivni učitelj
v Mengšu, Metod Požar, provizorični uč.
v Ostrožnem brdu, in Marija Lebar, pro-
vizorična učiteljica pri Sv. Barbari. 4.
Aprobirani so bili: a) Za ljudske šole z
nemškim učnim jezikom: Marija Cepu-
der, provizorična učiteljica na nemški za-
sebni ljudski šoli na Jesenicah; Ana Kla-
uer, provizorična učiteljica na nemški za-
sebni ljudski šoli v Trzinu; b) za ljudske
šole s slovenskim učnim jezikom: Franc
Kotlušek, provizorični učitelj na Spod-
njem Karteljevem; Albin Lajevce, provi-
zorični uč. na Vrhu; Izidor Smole, pro-
vizorični učitelj v Devici Mariji v Polju;
Josipa Ahačič, provizorična učiteljica v
St. Petru pri Novem mestu; Zora Blinc,
St. Petru pri Novem mestu; Zora Blinc,
Marija Delak, provizorična učiteljica na
Kitini; Danica Kališ, suplentinja v Ljub-
ljani, z odliko; Vida Kobler, bivša pro-
vizorična učiteljica v Trstu; Alojzija Le-
bar, suplentinja v Veliki Nedelji; Angela
Kerina, provizorična učiteljica v Morav-
čah; Regina Okorn, provizorična učitelj-
ica v Sv. Juju pri Kumu; Pavlina Pirker,
provizorična učiteljica v Ribnici; Anto-
nija Praprotnik, provizorična učiteljica
na Hrušici; Terezija Rant, provizorična
učiteljica na Malenskem vrhu; Marija Ri-
bnikar, provizorična učiteljica v Mirni
peči; Marija Sajovic, provizorična učite-
ljica v Bohinjski Beli; Angela Soršak,
provizorična učiteljica na Rakitni; Mari-
jana Stepišnik, suplentinja v Sv. Ana na
Štajerskem; Franciška Terpinč, suplen-
tinja v Spodnji Šiški; Marija Vilman, su-
plentinja na Planini pri Jesenicah; Eliza-
beta Zupancič, provizorična učiteljica na
Gori pri Kočevju. En kandidat za meščan-
ske šole je bil reprobiran, eden je odsto-
pil od izkušnje, nega ni bilo k izkušnji.

Štajerske vesti.

—š— **Iz Gradca** poročajo: V nem-
ških obrtnih krogih resno mislijo na
ustanovitve »Vajenškega doma«. Da bi
stvar izgledala bolj nedolžno in človeko-
ljubno, mislijo naprositi namestnika grofa
Claryja za protektorat nad društvom, ki
bo nabiralo potrebna denarna sredstva.
V Gradcu je skoraj polovica obrtniških
vajencev slovenske in hrvaške krvi. Tre-
ba samo gledati imena vsakoletnih odli-
kovancev po obtonadaljevalnih šolah in
vidi se, da ni skoraj nič Nemcev. Te va-
jence so nam ponemčevali že do sedaj
različni mojstri; odlej pa bi se naj po-
nemčevanje vršilo sistematično v »Va-
jenškem domu«. Te strokovno dobro izo-
bražene in s potrebnim denarjem oskrb-
ljene janičarje pa bi nam potem pošiljala
»Südmarka« v domovino za pionirje
vsenemške misli. Vajenško vprašanje po-
staja za nas Slovence vsak dan nujnejše.
Zelimo, da bi se moglo na velikem obrtni-
škem shodu, ki se vrši na binkoštni po-

nedeljek v Celju, kaj konkretnega skle-
niti.

—š— **Poučni tečaj za čebelarstvo** se
vrši na deželni poljedeljski šoli v Grotten-
hofu od 29. maja do 1. junija. Tečaj je
namenjen začetnikom. Javiti se je najka-
sneje do 20. maja ravnateljstvu.

Goriške vesti.

—g— **Novo šolsko poslopje na Do-**
brovem. Tukaj se je v nedeljo, dne 21.
pret. m. slovesno blagoslovilo novo dvo-
razredno šolsko poslopje. Pri tej slavno-
sti so bili navzoči poleg obilo domačega
ljudstva tudi okrajni glavar Schneider,
okr. šol. nadzornik Finžgar, baron pl. Lo-
catelli, stotnik biljanske posadke in druge
osebnosti ter vse učiteljsko Zapradih
Brd. Vrstili so se razni nagovori, nana-
šajoči se na pomen in namen novega po-
slopja. Le župnik seveda je moral zavi-
jati po svoji stari navadi. Možu kar mri-
goli pred očmi »svobodomiselcev« po
Brdih. Vsa slavnost se je drugače v naj-
lepšem redu izvršila in ljudstvo je bilo
videti zadovoljno, ko je slišalo in videlo,
kako se skrbi za duševno hrano njih de-
ce. Tudi mi želimo, da bi novo poslopje
res služilo svojemu namenu, ter da bi trud
učiteljskega osebja obrodil dober sad slo-
venskemu narodu ob meji v prid. Pouk
se je začel v novem šolskem poslopju na
Dobrovem dne 1. majnika. Kot druga
učna oseba je provizorično imenovana
učiteljica Hermina Vyzourkova, dosedaj
učiteljica v Podbeli na Tolminskem.

—g— **Pred goriško okrožno kot vz-**
kljico sodnijo je bil v soboto obsojen Ba-
lić Josip, učitelj na Vrhu, na 20 K globe
in 5 dni zaporu in na povračilo kazensko-
pravnih stroškov. Zgodovina te kazens-
ke zadeve je precej znana. Znani kleri-
kalec Balić je dolžil svojega kolego, da
se je nespodobno vedel med petjem ce-
sarske himne, zaradi česar je moral na-
stopiti razžaljeni kolega sodnijsko pot.
V prvi instanci je bil Balić oproščen, in
»Novi Čas« je ves navdušen prijavil to
vest urbi et orbi. Pozabil je pa »Novi
Čas« na to, da eksistira tudi druga in-
stanca, in ta je ovrgla prvo obsodbo, in
Balić bo moral jesti, ako ne plača globe,
pet dni postne jedi, zaradi pomajkanja
katerih se je tako škandaliziral pri zadnji
učiteljski konferenci. Tisti petkov golaš
je Balić presneto drago stal!

—g— **Izpiti na c. kr. ženskem učite-**
ljišču v Gorici. 1. Izpiti za otroške vrtna-
rice in za ženska ročna dela začnejo dne
3. junija ob 8. predpoldne. — Prošnje je
vložiti do 15. maja t. l. — 2. Pismeni iz-
piti zrelosti se bodo vršili od 20. do 23.
maja. — 3. Glede sprejemnih izpity za
prvi tečaj pride posebno naznanilo.

—g— **Srednješolsko dijaštvo v Go-**
rici priredi svoj prvi telovadni nastop v
dvorani Trgovskega doma dne 11. maja
ob 8.5 uri zvečer. Sodeluje pri nastopu
orkester tukajšnjih učiteljskihnikov. Ker se
čisti dobiček obrne v prid »Dijaške kuh-
nje« in se vabila ne razpošiljajo, vljudo
tem potom vabimo slavno občinstvo, da
se v obilnem številu udeleži prvega telo-
vadnega nastopa goriških srednješolcev.

—g— **Samoumor dijaka.** V soboto,
dne 26. t. m., opoldne so zaslišali v ulici
Askoli mimoidoči zamolkel strel iz samo-
kresa. Hiteli so na lice mesta in pri vho-
du v hišo šte. 25 se jim je nudil žalosten
prizor. Na tleh je ležal mladenič, ki mu je
curljala kri iz desnega senca in v pesti
je krčevito stiskal velik Browningov re-
volver. Spoznali so, da je mladi samo-
morilec 21-letni Jožef Loverčič, četrtolet-
nik tukajšnjega moškega učiteljskega. Pre-
nesli so ga hitro v bolnišnico usmiljenih
bratov, kjer je izdihnil dušo po težkem
smrtnem boju šele ob devetih zvečer.
Vzrok samoumora niso slabi uspehi v
šoli. Samoumor je zbudil v mestu in po-
sebnost med dijaštvom žalostno senzacijo.
Pokojni Loverčič je bil izredno nadarjen
človek, tako je n. pr. mojstrsko vezal
knjige, izdeloval je sam črevlje in obleko,
govoril je pet jezikov, igral izbornu raz-
lične instrumente itd. Obžalovanja vred-
en je položaj uboge matere vdove, ki je
postrežnica in ima še dva nepreskrbljena
otroka. Mogoče je, da ga je gnala v smrt
tudi silna revščina v domači hiši. — Z
druge strani poročajo: Učiteljskičnik Lo-
verčič je umrl v bolnišnici v soboto zve-
čer. Samoumor se spravlja tudi v zvezo
z nesrečno ljubeznijo, da je bil zaljubljen
v neko laško kandidatino, ki mu pa ni
vračala ljubezni. Videti jo je malo poprej,
nego si je pognal kroglo v sence. Sa-
mour je zbudil veliko senzacijo po me-
stu in umevno so nastale razne govorice
o vzroku samoumora. Kakor že poveda-
no, je bil pokojni Loverčič jako intelligen-
ten mladenič, ki bi bil sedaj napravil ma-
turo ter šel na jesen učiteljevat. V šoli ni
imel nobenih zaprek, torej bi bilo iskati
vzrok samoumora res le v nesrečni lju-
bezni. Loverčič je bil nervozen; v tren-
netku razburjenosti je najbrže storil us-
depolni korak. — Pogreb se je vršil dne

29. aprila popoldne iz bolnišnice. Pred
krsto so stopali tovariši nižjih letnikov,
ob krsti in za krsto sošolci. Manjkali so
nekateri profesorji, manjkali je katehet;
drugi z ravnateljem so šli za pogrebom.
Zelota Kobala seveda ni bilo, ker pokoj-
nik ni trobil v črni rog. Ta katehet je ho-
tel, da se odreče Loverčiču cerkveni po-
greb, dasi ga je dovolil ordinarij in je
bil Loverčič det v sveto olje. Sošolci niso
smeli položiti na krsto svojega tovariša
vencev in niso mu smeli zapeti nagrob-
nice. Na naslov kateheta je padlo te dni
obilno krepkih besed, ki so ga prav ozna-
čile. Niti po smrti ni imel nesrečnik miru.
Žalostno je bilo slovo učiteljskihnikov od
dragega jim tovariša!

—g— **Razpis štipendij.** Razpisuje se
štipendij letnih 1500 K ustanove »Michele
de Urbanicich«. Do tega štipendija imajo
pravico dijaki, ki pohajajo z dobrim uspe-
hom avstrijsko univerzo ali tehniško vi-
soko šolo, oziroma inozemsko visoko šo-
lo, ki je zenačena s prejoimenjenimi za-
vodi. Za podelitev štipendija se morejo
potegniti: v prvi vrsti dijaki, ki so usta-
novnikov sorodniki; v drugi vrsti dijaki,
ki so pristojni v občini, ležeči v Brdih,
oziroma discendenti (prvega kolena) jav-
nih uradnikov, ki so le zaradi določil za-
kona izgubili pristojnost v občini, ležeči
v Brdih; v tretji vrsti dijaki, ki so pri-
stojni v kako občino Goriško-Gradiščan-
ske. Prosilci se opozarjajo, da se more
štipendij deliti v dva enaka dela in da
se torej moreta podeliti dva štipendija po
750 K, ako so dani gotovi pogoji, določeni
v ustanovnem pismu. Prošnje, opremlje-
ne s potrebnimi dokazili, naj se predložijo
deželnemu odboru goriškemu do 20. maja
t. l.

—g— **Umrla je v Gorici** gospa Av-
gusta Pirjevce, roj. Možetič, soproga g.
rač. ravnatelja Pirjevca, mati realnega
profesorja g. dr. Karla Pirjevca in go-
spice Ljudmile Pirjevce, učiteljice na
nemški drž. šoli. Zaljubljen naš sožalje!

—g— **Iz šolske službe.** Suplent na
ženskem učiteljskem v Gorici, Ludvik Va-
cac, je imenovan za glavnega učitelja na
tem zavodu.

Istrske vesti.

—i— **Poziv!** Tovarišice! Udeležite
se polnoštevilno zborovanja v Klancu
dne 9. majnika 1912! To pa zato, da bo-
mo z združenimi močmi podpirale pred-
log tov. Valentiča o regulaciji učiteljskih
plač ženskega učiteljstva. — Naš cilj naj
bo: Enako delo — enako plačilo!

—i— **Šola v Arvižah.** O tej šoli, ozi-
roma o nje nameščenju poleg gostilne je
bilo že večkrat govora. Da ne bo padala
kriva luč tudi na nedolžne, moram kon-
statirati, da je krajni šolski svet v Ma-
teriji že dvakrat enoglasno sklenil, da je
šola premestiti v posebno, za ta namen
prirejeno sobo. Ne vem pa, na kom in kje
je krivda, ali na šolskem nadzorniku v
Voloskem, ali na predsedniku šolskega
sveta v Materiji, da ta sklep še ni izvr-
šen. Naglašam pa tudi jaz, da tu res treba
nujno odpomoči. Šolski svetovalec.

—i— **Gradnja poslopja za učitelj-**
šče v Kastvu je oddana tvrdki Znidaršič
in dr. v Gorici.

Tržaške vesti.

—t— **Od odbora Čitalnice pri Sv.**
Jakobu v Trstu, ki ji predseduje tovariš
Vinko Engelman, smo prejeli in priobču-
jemo: Težka je bila borba tržaških Slo-
vencev pred 10 in več leti. Bili so hudi
časi, ko ni smel Slovenec brez nevarno-
sti kazati javno svoje narodnosti; hudi
pa posebno zato, ker je ljudstvo brez
prave organizacije in pomanjkanja dru-
štva tavalno v mrtvilo, ne meneč se za na-
rodne težnje. Sčasoma se je pa po zaslugi
požrtvovalnih rodoljubov začela orati le-
dina: ustanavljati razna društva, potom
katerih se je začela čimdalje bolj širiti
narodna zavest. Danes po preteku deset-
letij neumornega dela pač lahko ti rodo-
ljubi in društva s ponosom gledajo na
velik napredek tržaškega Sloventva.
Med društva, ki so orala ledino, moramo
pač šteti tudi Sentiakobsko Čitalnico, ki je
skozi 11 let svojega obstoja stala vedno
neumorno na braniku. S čitanjem, pre-
davanji, petjem, igrami, operetami, kon-
certi in glasbo je priklenila marsikateri
že izgubljeni člen zopet k narodni veri-
gi. — Ob desetletnici je lansko leto na-
meravala prirediti veliko slavnost z raz-
vitjem društvene zastave, ki naj bi pri-
čala o velikem razvoju tržaškega Slo-
ventva posebno v zadnjih desetih letih.
Znane nezdgo so Čitalnici preprečile na-
meravano slavnost ter jej provzročile še
veliko materialno škodo. Lani odneseno
slavnost razviti zastave priredi letos
dne 2. junija. — Podpisani odbor se na-
deja, da se vsa bratska društva, ki so lan-
sko leto obljubila svoje sodelovanje, od-
zovejo tudi letos tej prošnji; nadeja se
pa tudi, da se tem pridruži še lepo število
onih društev, ki lani niso mogla sodelo-

vati. — Dan 2. junija bodi tržaški narod-
ni praznik. Kdor more, naj ta dan prihi-
ti v Trst, v to našo skupno svetlo točko.
Ta dan naj se zbere v Trstu narodna ar-
mada iz vseh slovenskih dežel, ki naj
priča, da tržaški Slovenci v svojem bo-
ju niso osamljeni. Pridite ta dan v Trst,
da se skupno navdušimo za skupne cilje.
Ne moremo Vam, žal, še prirediti sijaj-
nih sprejemov; sprejmemo Vas pa z
bratskim rodoljubnim srcem, in bodite
uverjeni, da storimo vse, da Vam bo bi-
vanje med nami prijetno. — Bratska dru-
štva, ki se udeležijo slavnosti, naj blago-
vole javiti odboru do 15. maja svojo ude-
ležbo, kakor tudi bratska pevska društva
zbor in skladatelja. Vzpored določimo
br. društvom pravočasno. — Na snidenje
torej dne 2. junja pod novim praporom,
ki naj vodi tržaške Slovence do novih
zmag!

SUKNO In modno blago za gospode in
gospo priporočila lažovna hiša
Prokop Skorkovský in sin
v Humpolcu na Češkem
Vzorci na željo franco. Zelo
zmerne cene. Na željo dam tu
izgotoviti gosposke obleke.

Splošni vestnik.

† **Josip Gorup vitez Slavinski je umrl**
dne 25. aprila t. l. Ustanovil je več dija-
ških ustanov in položil temelj deklishe-
mu liceju v Ljubljani.

»**Moje prvo berilo.** Priprave za to
izbornu početnico, ki jo založi Učiteljska
tiskarna v Ljubljani, so v polnem teku in
bo knjiga pravočasno tiskana, da jo bo
moči vpeljati v šolo že za šolsko leto
1912—13. Za danes omenimo, da bodo
vse slike pri malih črkah in pri neka-
terih berilih tiskane trobarvno. Snov tem
slikam je vzeta iz otroškega življenja
ozir. so slike izvedene v otroškem duhu
in nam predstavljajo skupine oziroma
prizore iz življenja, ne pa kakor dosedaj
običajno — le posamezne predmete. Pred
očmi malega učenčka-zacetnika stoji živ-
lejnjie v teh lepih podobah. življenje, ki
ga v resnici obdaja in ki ga vidi, dan na
dan okrog sebe. To mu bo priljubilo to
prvo knjigo in mu vzbudilo veselje do
knjige in do branja sploh. Slike je izvršil
prav umetniško domači umetnik. Učitelj-
ska tiskarna pa nam je porok, da bo knji-
ga uzorna.

Žrtve kapitalizma.

Zadnji tak kolos je bil nemški »Kron-
princessin Cäcilie« z 19.500 tonami in 24
milijami. Od tedaj sta začela oba rivala
graditi počasnejše ladje.

»Titanic« in sestra »Olimpic« imata
vsaka po 45.000 ton, torej 14.000 ton več
kakor prej imenovani, t. j. ravnateljko,
kolikor ima naš največji parnik »Kaiser
Franz Josef I.«, ki je v delu v Trzinu, ozi-
roma za 3000 ton manj.

Brzina obeh skoro 265 m dolgih par-
nikov je bila 21 milj z 46.000 H P vsak.

Vsekakor lepa brzina v primeri z na-
šimi Lojdovimi, ki vozijo še vedno 14 do
16 milj, razen par ladij.

Nemčija ni hotela zaostati, in v Ham-
burgu građe ladji »Imperator« in »Euro-
pa«, vsako po 50.000 ton, 268 m dolgi, 29
m široki z 11 nadstropji. Med 5000 osebami
tega plavaločega mesta bo 800 potni-
kov prvega razreda.

Poveljnikov mostiček bo 23.5 m nad
morjem vrh jamborov z zastavo 63.5 m.

Angleži so v Glasgovu začeli z grad-
njo »Aquitania«, ki bo 269.75 m dolga in
29.11 m široka, 23 milj brzine na uro. Ta-
ko pojde dalje.

Na vseh teh kolosih je vsakovrstnih
naprav, kakršnih si le more poželeti srce
najrazvajenejšega gizdalina.

Kopališča, igrišča za lavn - tenis, ka-
varne itd.

»Aquitania« bo imela tudi stalno gle-
dališče.

Res je, da ta konkurenca vzpodbuja
narode k pridnosti, vztrajnosti. Res se ta-
ko izkazujejo najboljše moči v vsej svoji
sijajnosti, toda ni li naposled to početje
blazno?

Taka zgradba stane čez 50 milijonov,
na vsaki taki ladji je po 900 in več mož
posadke, stroji požro neizmerne množine
premoaga in tekočega kuriva. Blaga sprej-
me nase mnogo premalo.

Nemški »Imperator« ima sicer 50.000
ton, toda 33.800 ton tehta samo ladja brez
strojev in kotlov.

Torej more taka ladja pripeljati kveč-
jemu 10.000 ton blaga naenkrat. Da vse te
velikanske plavaločee palače nič ne nesejo,
dokazujejo letne podpore, ki jih plačuje
država paroplovnim družbam. Brez drž-
javne podpore bi ne moglo družbe »Ham-
brg - Amerika - Linie«, »Norddeutscher -
Lloyd«, »Cunard - Line«, »Withe - Star
Line« graditi teh pošasti, ki plovejo danes
po oceanih.

Da je pri zadnji katastrofi utonilo to-
liko ljudi, je krivo dejstvo, da je imel pa-
rik premalo čolnov. Listi so to kratko za-
beležili, toda čemu to, utegne kdo vpra-
šati. Odgovor je lahek. Čolni poberejo
mного prostora na gornjem krovu, po ka-